

Til § 20

Stk. 1 afløser den gældende lovs § 7, stk. 3.

Bestemmelsen tydeliggør, at ombudsmanden har pligt til at høre såvel eventuelt indklagede personer som indklagede myndigheder, jf. pkt. 2 a i de almindelige bemærkninger.

Bestemmelsen er endvidere blevet omformuleret, så det kommer klarere frem end i den gældende lov, at der er tale om en kontradiktionsregel.

Det følger af bestemmelsen, at ombudsmanden skal give den, mod hvem undersøgelsen retter sig, lejlighed til at forsvare sig, medmindre ombudsmanden slutter sin undersøgelse uden kritik, henstilling m.v. Pligten gælder såvel undersøgelser, der er rejst ved klage, som sager, der er rejst på ombudsmandens eget initiativ.

Der er tale om en lovfæstelse af den praksis, ombudsmanden i forvejen følger. Se side 264 i betænkningen.

Til § 21

Lovforslagets § 21 afløser den gældende lovs § 5 samt instruksens § 3, stk. 1. Der er i det væsentlige tale om en redaktionel ændring af de gældende bestemmelser.

Det er tydeliggjort, at ombudsmandens bedømmelsesgrundlag i første række er gældende ret, dvs. det samme grundlag, som domstolene bygger på i prøvelsessager i henhold til grundlovens § 63, stk. 1. Se betænkningen side 41-60.

Ombudsmanden er herudover forpligtet til at påse, om forvaltningen har handlet i overensstemmelse med god forvaltningsskik. Se betænkningen side 60-64.

I forbindelse med sin inspektionsvirksomhed kan ombudsmanden desuden bygge sine udtalelser på grundlag af de almindelige humanitære synspunkter. Se pkt. 2 b, 5°, i de almindelige bemærkninger samt bemærkningerne til § 18.

Er der tale om kommunale forhold, er ombudsmanden forpligtet til at tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder kommunestyret virker. Se lovforslagets § 8 og bemærkningerne hertil.

Til § 22

Bestemmelsen svarer til den gældende lovs § 9, stk. 3.

Adgangen til at afgive uforbindende udtalelser har i praksis været ombudsmandens vigtigste beføjelse. Det har ikke været anset for påkrævet eller i øvrigt foreneligt med ombudsmandsinstitutionens særpræg og samfundsmæssige funktion at give ombudsman-

den beføjelse til at træffe bindende afgørelser. Se nærmere under pkt. 2 j i de almindelige bemærkninger.

Den gældende lovs § 9, stk. 1 og 2, vedrørende henholdsvis pålæg og tiltalerejsning og om rejsning af disciplinærsag har ikke været benyttet i praksis. Bestemmelserne harmonerer desuden dårligt med, at ombudsmandsundersøgelser så godt som aldrig er rettet mod enkeltpersoner. Bestemmelsen er derfor udeladt. Se nærmere under pkt. 2 j i de almindelige bemærkninger.

Ifølge den gældende lovs § 7, stk. 3, 2. og 3. pkt., kan en tjenestemand til enhver tid forlange, at en sag, ombudsmanden har indledt undersøgelse af, overgår til behandling efter reglerne om disciplinærsager.

Ombudsmandsundersøgelser rettes typisk ikke mod bestemte personer, og bestemmelsen har ikke spillet nogen nævneværdig rolle i praksis. Dertil kommer, at bestemmelsen uden grund stiller overenskomstansat personale ringere end tjenstemandsansat personale. Bestemmelsen er allerede af disse grunde ikke gentaget.

Det behov for at blive renset for mistanke gennem en tjenstemandsundersøgelse, som § 7, stk. 3, ønsker at dække, kan opstå i adskillige andre tilfælde end i forbindelse med ombudsmandsundersøgelser, f.eks. i forbindelse med undersøgelsesretter eller kommissionsdomstole. En fastholdelse af en bestemmelse svarende til § 7, stk. 3, burde derfor overvejes i en anden og mere omfattende sammenhæng end i forbindelse med en ændring af ombudsmandsloven.

I øvrigt har den person, som mener sig uberettiget kritiseret af ombudsmanden, mulighed for at indbringe spørgsmålet for domstolene, jf. lovforslagets § 25 og bemærkningerne dertil.

Skulle en disciplinærsag blive rejst vedrørende et forhold, ombudsmanden er i færd med at undersøge, må det i øvrigt forventes, at ombudsmanden sætter sin undersøgelse i bero med henblik på udfaldet af disciplinærsagen, jf. lovforslagets § 14 og de tilhørende bemærkninger.

Til § 23

I tilfælde, hvor en klager agter at anlægge sag mod en myndighed i anledning af forhold, der er omfattet af ombudsmandens virksomhed, kan ombudsmanden ifølge instruksens § 6, stk. 2, 2. pkt., henstille, at der meddeles klageren fri proces.

Bestemmelsen hører naturligt hjemme i loven og er derfor medtaget i lovforslaget.

Adgangen omfatter ifølge lovforslaget ikke alene klagesager, men også sager, ombudsmanden selv har